

ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ЧИННИК ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ АГРАРНОЇ СФЕРИ ЕКОНОМІКИ

Л. В. КУЦИНА, ст. викл. кафедри філософії та суспільних наук

А. А. ВОРОНКОВА, канд. екон. наук, доц.,

доц. кафедри менеджменту, економіки та маркетингу

Харківська державна зооветеринарна академія, м. Харків

У науковій літературі існує велика кількість визначень інклюзивного розвитку. Маємо визнати, що метою будь-якої інклюзивної економіки є економічне зростання у різних секторах економіки на принципах справедливості, рівних можливостей реалізації ресурсного, у першу чергу трудового, потенціалу та захисту вітчизняного товаровиробника від ризиків нестабільного зовнішнього середовища. Саме тому проблема інклюзивності є надзвичайно актуальною для сільськогосподарського виробництва.

Серед складових інклюзивної економіки за методологією індексу інклюзивного зростання, розробленою Всесвітнім Економічним Форумом, є фінансове посередництво та реальні інвестиції. Саме інвестиції є джерелом для фінансування, зростання і розвитку економіки країни. Якщо держава прагне мати стабільну і сильну економіку, то повинна створити сприятливий інвестиційний клімат.

Сільське господарство є, з одного боку, базовою галуззю економіки, а з іншого – малоприбутковою і малопривабливою для інвестицій у зв'язку зі специфікою та унікальністю сільськогосподарського виробництва, де виробничо-господарські чинники накладаються на соціальні, демографічні та природно-кліматичні. На інвестиційну діяльність аграрних підприємств впливає ряд чинників:

– природні і біологічні процеси, що впливають на економічні та технологічні умови виробництва і створюють занадто великий ризик природних аномалій, які можуть привести до часткової і, навіть, повної втрати очікуваного результату;

– надзвичайно тривалі періоди відтворення і повернення вкладених коштів і дивідендів;

– структура галузі, яка визначає кон'юнктуру одночасно продовольчого і ресурсних ринків та породжує конкуренцію за трудові, матеріальні, інформаційні та інвестиційні ресурси;

– низька норма прибутку, а тому дивіденди мізерні у порівнянні з тими, які отримують у несільськогосподарських галузях економіки;

– соціальні процеси на селі і демографія: відносини між працівниками, власниками і менеджментом підприємств; залежність припливу трудових ресурсів від умов та якості життя на селі (варто зазначити, що сьогодні розвиток великих агроформувань призвів до зміни цих відносин і загострення соціальних проблем);

– сучасні особливості аграрної сфери економіки, зокрема проблеми аграрної реформи та формування відносин майнової власності, включаючи ринок земель сільськогосподарського призначення.

У зв'язку з вище зазначеним та з причини скорочення державного фінансування, відсутності ефективної кредитної політики, недосконалої політики оподаткування, незахищеності вітчизняного товаровиробника від зростаючого імпорту сільськогосподарської продукції, проблема формування фінансового потенціалу для сільського господарства є надзвичайно гострою.

В історичному аспекті динаміка інвестицій у розвиток сільського господарства України є нестабільною, тобто періоди збільшення змінювалися різким зменшенням інвестицій. Сьогодні у сільському господарстві відбувається інвестиційний спад: у січні-червні 2019 року капітальні інвестиції у сільське господарство склали лише 83,1 % проти відповідного періоду 2018 року. Частка сільського господарства у загальному обсязі капіталовкладень по державі, які зросли на 7,5 %, навпаки, скоротилася з 12,8 % до 10 % [2].

Існує чимало причин значного уповільнення інвестиційної діяльності сільськогосподарських виробників, абсолютна частка капітальних інвестицій яких здійснюється за рахунок власних джерел фінансування, а саме: загальне погіршення умов для цієї діяльності, посилення ризиків, очікування інвесторів на подальше зниження рівня окупності витрат по їх проектах, високі ставки по інвестиційних кредитах, відсутність дієвої державної політики щодо підтримки сільськогосподарських виробників, особливо малого агробізнесу та економічної діяльності селянських господарств, втрата більшістю національних агрокомпаній довіри на фондових ринках, недостатньо ефективний інвестиційний менеджмент агрокомпаній тощо.

З метою поліпшення інвестиційного забезпечення розвитку сільського господарства необхідно [1]:

– сформуванню стратегію держави, сприятливу для розвитку аграрної сфери і розпочати проводити відповідну аграрну політику;

– сформуванню нормативну базу, необхідну для фінансування інвестицій у сільському господарстві;

– поліпшити інвестиційне забезпечення дрібних виробників, особливо фермерських і селянських господарств, діяльність яких має велике не лише економічне, а й соціальне значення;

– усунути регіональні диспропорції у рівнях інвестування, які зумовлюють спад сільськогосподарського виробництва, різноманітні негативні економічні, соціальні, екологічні та інші наслідки і суспільну нестабільність;

– розв'язати проблему інвестиційного забезпечення розвитку шляхової мережі у сільській місцевості, стан якої не дає змоги реалізовувати ефективну стратегію розвитку.

Література:

1. Кісіль М. І. Інвестиційне забезпечення розвитку сільського господарства України в стратегічній перспективі / М. І. Кісіль // *Вісник аграрної науки*, 2018. – №1 (778). – С. 78–82.

2. Скорочення інвестицій в агросектор може негативно позначитися на економіці, – експерт. URL: <https://agropolit.com/news/13351>

ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ЗНАНИЙ НА ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ПРОЦЕССЫ В ИНКЛЮЗИВНОЙ ЭКОНОМИКЕ

С. Н. ДАНЧЕНКО, преподаватель, аспирантка кафедры инноватики и предпринимательской деятельности
Белорусский государственный университет, г. Минск, Республика Беларусь

Развитие массового высшего образования делает его все более значимым фактором социального и экономического развития и требует включения данного фактора в национальную систему исследований, прогнозирования и управления. Как показывает опыт большинства стран, в том числе наиболее развитых, многие проблемы высшего образования не имеют простого и однозначного решения. В современных условиях экономический рост все в большей степени определяется не столько накоплением капитала и расширением масштабов производства, сколько приростом объема знаний и использованием их на практике.

В целях теоретического анализа данной проблемы представляется важным исследовать механизмы, посредством которых знания становятся эффективным источником экономического роста. В общем, для обеспечения реальных эффектов для национальной экономики знания необходимо создать, заимствовать, обеспечить их превращение в человеческий капитал, превратить в реальные факторы производства и эффективно использовать на стадии эксплуатации. Университеты играют основную роль именно в освоении знаний, то есть в подготовке специалистов с высшим профессиональным образованием. При этом они играют также активную и все более возрастающую роль и в других областях экономики знаний, прежде всего путем участия в фундаментальных исследованиях, прикладных разработках, инновационных процессах, предпринимательской деятельности, государственном управлении и бизнес-образовании [1]. Представляется, что все большее проникновение научных знаний во все области человеческой деятельности, то есть переход к экономике знаний, является основой для массового высшего образования. При этом такой переход, как показывает опыт, осуществляется не только в странах, создающих новые технологии, но и в странах, экономика которых основана на их заимствовании, что, по-видимому, указывает на значение фактора человеческого капитала и высшего образования в современной экономике.

В то же время, переход к массовому высшему образованию не всегда обеспечивает повышение эффективности экономики. Причинами этого могут лежать на стороне собственно образования, так и на стороне социальной системы. С точки зрения образования важными факторами являются содержание высшего образования с точки зрения его соответствия потребностям экономики, уровень знаний студентов при обучении, качество